

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.536/2014/105.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2015. június 22., szeptember 9. és 16. napjain megtartott nyilvános folytatólagos tárgyalás alapján meghozta és utóbbi napon kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A különösen jelentős értékre, folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntette és más bűncselekmények miatt és társai ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2014. április 4. napján kihirdetett 24.B.571/2012/360. számú ítéletét a fellebbezéssel érintett I. r., II. r. , Dr. IV. r., Dr. V. r., IX. r., X. r. és XII. r. vádlottak vonatkozásában megváltoztatja a következők szerint.

I. r. vádlott börtönbüntetését 10 (tíz) évre, II. r. vádlott börtönbüntetését 8 (nyolc) évre súlyosítja.

Dr. V. r. vádlottat 1 (egy) év, XII. r. vádlottat 2 (kettő) év időtartamra próbára bocsátja. E vádlottakkal szemben a pénzbüntetések kiszabását mellőzi.

A Dr. IV. r. vádlottal szemben kiszabott 60.000 (hatvanezer) forint pénzbüntetést meg nem fizetése esetén fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni akként, hogy 1 (egy) napi tétel összegének a helyébe 1 (egy) napi szabadságvesztés lép.

Megállapítja, hogy I. r. vádlott 2012. február 7. napjától helyesen 2012. december 12. napjáig, II. r. vádlott 2011. július 5. napjától helyesen 2012. december 12. napjáig volt előzetes fogvatartásban.

A I. r. és II. r. vádlottak által 2012. december 13. napjától 2013. március 1. napjáig házi őrizetben töltött időt akként számítja be a velük szemben kiszabott szabadságvesztés büntetésekbe, hogy 1 (egy) napi szabadságvesztésnek 4 (négy) nap házi őrizetben töltött idő felel meg.

I. r. vádlott tekintetében a Békéscsabai Városi Bíróság 11.B.658/2001/293.sz. illetőleg a Békés Megyei Bíróság 2.Bf.96/2005/58.sz. határozataival jogerősen kiszabott 2 (kettő) év börtönbüntetés végrehajtásáról szóló rendelkezést mellőzi.

I. r. és II. r. vádlottakat kötelezi, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a Zrt. magánfél részére 5.709.652.152 (ötmilliárd-hétszázkilencmillió-hatszázötvenkettőezer-százötvenkettő) forint tőkét, az Kft. magánfél részére 619.161.570 (hatszáztizenkilencmillió-százhatvanegyezer-ötszázhetven) forint tőkét és a tőke után 2009. május 14. napjától a kifizetés napjáig járó mindenkor törvényes kamatot, valamint a Zrt. magánfél részére 436.813.792 (négy-százharminchatmillió-nyolcszáz-tizenháromezer-

hétsszázkilencvenkettő) forint tőkét, míg ezt meghaladóan a Zrt. magánfél polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasítja.

Kötelezi I. r. és II. r. vádlottakat, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak - a illetékes osztálya külön felhívására - 3.900.000 (hárommillió-kilencszázezer) forint eljárási illetéket.

I. r. és II. r. vádlottakkal szemben személyenként 236.551.289 - 236.551.289 (kettősszázharminchatmillió-ötszázötvenegyezer-kettősszáznyolcvankilenc-kettősszázharminchatmillió-ötszázötvenegyezer-kettősszáznyolcvankilenc) forint összegben vagyonelkobzást rendel el.

Az elsőfokú határozat bevezető részéből a 2014. január 13. napját megelőző tárgyalási határnapok feltüntetését mellőzi.

Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

A másodfokú eljárás során felmerült 522.729 (ötszázhuszonkettőezer-hétsszázhuszonkilenc) forint bűnügyi költségből I. r. vádlott 223.900 (kettősszázhuszonháromezer-kilencszáz) Ft-ot, II. r. vádlott 223.899 (kettősszázhuszonháromezer-nyolcszázkilencvenkilenc) Ft-ot, XII. r. vádlott 74.930 (hetvennégyezer-kilencszázharminc) Ft-ot visel.

Dr. IV. r. vádlott személyazonosító okmányának száma:.

Dr. V. r. vádlott személyazonosító okmányának száma:.

IX. r. vádlott személyazonosító okmányának száma:.

Indokolás:

Az ügyben elsőfokú bíróságként eljáró Debreceni Törvényszék 2014. április 4. napján kihirdetett 24.B.571/2012/360. sorszám alatti ítéletével I. r. vádlottat 2 rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett sikkasztás bűntettében (1978. évi IV. törvény 317. § (1), (2) bekezdés c) pont, (7) bekezdés a) pont), 1 rendbeli társtettesként elkövetett csalás bűntettében (1978. évi IV. törvény 318. § (1), (2) bekezdés c) pont, (7) bekezdés b) pont), 1 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében (1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés c) pont), 1 rendbeli társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (1978. évi IV. törvény 276. §);

II. r. vádlottat 2 rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett sikkasztás bűntettében (1978. évi IV. törvény 317. § (1), (2) bekezdés c) pont, (7) bekezdés a) pont), 1 rendbeli társtettesként elkövetett csalás bűntettében (1978. évi IV. törvény 318. § (1), (2) bekezdés c) pont, (7) bekezdés b) pont) és 1 rendbeli társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (1978. évi IV. törvény 276. §);

Dr. IV. r. vádlottat 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében (1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés c) pont);

Dr. V. r. vádlottat 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében (1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés c) pont);

IX. r. vádlottat 1 rendbeli társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében (1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés c) pont);
X. r. vádlottat 1 rendbeli közokirat-hamisítás vétségében (1978. évi IV. törvény 274. § (3) bekezdés); valamint
XII. r. vádlottat 1 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében (1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés c) pont) mondta ki bűnösnek.

Ezért I. r. vádlottat halmazati büntetésül 8 év börtönbüntetésre és 8 év közügyektől eltiltásra, II. r. vádlottat halmazati büntetésül 7 év börtönbüntetésre és 7 év közügyektől eltiltásra, Dr. IV. r. vádlottat 300 napi tétel, 1 napi tétel összegeként 200 forintban meghatározott, mindösszesen 60.000 forint pénzbüntetésre, Dr. V. r. vádlottat 400 napi tétel, 1 napi tétel összegeként 200 forintban megállapított, mindösszesen 80.000 forint pénzbüntetésre, IX. r. vádlottat 500 napi tétel, 1 napi tétel összegeként 200 forintban megállapított, mindösszesen 100.000 forint pénzbüntetésre, XII. r. vádlottat 200 napi tétel, 1 napi tétel összegeként 100 forintban meghatározott, mindösszesen 20.000 forint pénzbüntetésre ítélte, míg X. r. vádlottat megrovásban részesítette.

Ugyanakkor II. r. vádlottat az 1 rendbeli közokirat-hamisítás büntette, valamint 1 rendbeli számvitel rendje megsértésének büntette vádja alól felmentette.

I. r. vádlott vonatkozásában rendelkezett a Békéscsabai Városi Bíróság 11.B.658/2001/293. számú ítéletével kiszabott, próbaidőre felfüggesztett 2 év börtönbüntetés végrehajtása felől, a I. r. és II. r. terheltet által előzetes fogvatartásban töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámításáról, illetve az ugyancsak az I. r. és II. r. vádlottakat érintő vagyonelkobzásról. A magánfélként fellépő Zrt. által bejelentett polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasította, míg a és az által érvényesíteni kívánt polgári jogi igényt elutasította. Határozott az eljárás során lefoglalt bűnjelek további jogi sorsáról, illetve a felmerült bűnügyi költség viseléséről.

Az elsőfokú ítélet ellen a nyilatkozattételre fenntartott határidőn belül egyrészt az ügyész jelentett be fellebbezést I. r. és II. r. vádlottak terhére a kiszabott fő- és mellékbüntetések súlyosítása, valamint II. r. vádlott tekintetében a részbeni felmentő ítéleti rendelkezést sérelmezve, értelemszerűen utóbbi tekintetében a bűnösség megállapítása érdekében. Írásban részletesen indokolt fellebbezésében mindenek előtt arra kívánt rámutatni, hogy a bűncselekmények kiemelt tárgyi súlya, az elkövetési érték kirívó mértéke, illetőleg a feltárt súlyosító körülmények nagy száma ellenére az elsőfokú bíróság nem volt kellő figyelemmel az irányadó anyagi jogi büntetés kiszabási elvekre és a büntetési célokra, I. r. és II. r. vádlottakkal szemben ezért a szabadságvesztés és közügyektől eltiltás súlyosítása indokolt.

Az ítéletet másfelől védelmi fellebbezések támadták. I. r. és IX. r. vádlottak védője a határozat kihirdetésekor mindkét terheltet érintően elsősorban felmentés, másodlagosan enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést. Ezt követően az ítélőtáblához részletes indokolással ellátott jogorvoslati kérelmében (12. sorszám) fellebbezése irányát kiterjesztette, abban már az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését indítványozta elsődlegesen a törvényes vád hiányára utalással, másodsorban az elsőfokú eljárásban tett, ki nem küszöbölhető lényeges eljárási szabálysértések és megalapozatlan

ténymegállapítások okán. Harmadlagosan a I.-II.-III. számú tényállási pontoknál feltárt, iratellenesnek és hibásnak jellemzett ténybeli megállapítások mellőzésével a határozat megváltoztatását, és a vádlottak felmentését indítványozta, negyedlegesen I. r. vádlott vonatkozásában enyhébb minősítés, hitelezési csalás (1978. évi IV. törvény 297/A. §) megállapítását kérte a III. számú tényállásrészről, s csak ezt követően tartotta fenn enyhítés iránti kérelmét, kizárólag I. r. vádlott tekintetében.

II. r. vádlott meghatalmazott védője a kézbesítés útján közölt elsőfokú határozattal szemben elsődlegesen a törvényes vád hiánya, majd a Be. 375. § (1) bekezdés és 376. § (1) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezést eredményező okok fennállta miatt fellebbezett. Harmadsorban eltérő tényállás megállapítását célozva II. r. terhelt minden vádpontot érintő felmentését kérte, végül enyhítés iránti indítványt terjesztett elő, majd külön kitért arra, hogy az ítélet részbeni felmentő rendelkezése ellen nem kíván fellebbezni. A II. r. vádlott másodfokú eljárásra meghatalmazott védője az ítéletábrához címzett beadványában (20. sorszám) az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértéseit citálta, majd a bizonyítékok részletes elemzésével arra kívánt rámutatni, hogy a törvényszék számos helytelen ténybeli következtetést vont le, illetőleg a feltárt ellentmondásokat sem tudta feloldani. Összefoglalva, mivel álláspontja szerint bűncselekmény tényállási elemeinek hiányában II. r. vádlott felmentése indokolt, ezért elsődlegesen bűncselekmény, majd másodsorban bizonyítottság hiányával indokolt felmentő rendelkezés meghozatalát kérte, a fellebbezést e szerint módosítva.

Dr. IV. r. vádlott a kézbesítés útján közölt ítélet ellen felmentés iránt jelentett be fellebbezést, melynek okát az ítéletábrán részletesebben kifejtve (21. sorszám) bűncselekmény hiányában jelölte meg. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság vádmódosítás nélkül hozott marasztaló döntést, ám adós maradt annak megválaszolásával, hogy a IV. r. terhelt bűnsegédként kinek nyújthatott szándékosan segítséget a bűncselekmény elkövetéséhez. Kifejtette továbbá, hogy a törvényszék számos iratellenes megállapítást is tett, ezért jogorvoslatának bejelentésekor előterjesztett indokait változatlan tartalommal tartotta fenn.

Dr. V. r. vádlott ugyancsak írásban élt fellebbezéssel téves tényállás megállapítása, téves minősítés miatt, felmentése érdekében, elsődlegesen bűncselekmény, másodsorban bizonyítottság hiányában.

Dr. IV. r. és Dr. V. r. vádlottak védője a határozat kihirdetésekor fenntartott három napi határidőn belül nem fellebbezett, ám - a másodfokon pontosítottak szerint - a terheltek által jelzett joghatályos fellebbezéseket a törvényszék, majd az ítéletábra előtt is írásban részletezte (14. sorszám). Észrevételeivel a Dr. V. r. terhelt tudattartalma körében tett első bírói megállapításokat kívánta támadni, arra mutatva rá, hogy védencét kizárólag gondatlan cselekvőség terhelheti az eljárás tárgyává tett bűncselekmény vonatkozásában. Miután azonban a gondatlan elkövetési magatartás részeseknél nem büntetendő cselekmény, így a terhelt által megvalósítottak nem minősülnek bűncselekménynek, felmentő rendelkezés hozatalának van helye.

X. r. vádlott, valamint meghatalmazott védője egyaránt felmentés érdekében éltek fellebbezéssel az elsőfokú határozat ellen. A védő ezt a másodfokú bíróság előtt benyújtott írásbeli beadványában (18. sorszám) akként indokolta, hogy álláspontja szerint a terhelnél még hanyag gondatlanság sem állapítható meg, mivel a cégbírósági nyilvántartásba történő bejegyzések alapjául olyan alapítói okirat szolgált, mely valós adatokat tartalmazott, azt X. r. vádlott aláírta, hiszen az általa képviselt társaság tulajdonosainak részéről ismert döntéseit tartalmazta. Egyéb, valótlán okiratok pedig nem fogadhatóak el a bejegyzés alapjaként. Mindezek miatt álláspontja szerint alaposnak mutatkozik az elsőfokú határozat megváltoztatása X. r. vádlott felmentésével.

XII. r. vádlott ugyancsak írásban nyújtott be - indokok megjelölése nélkül - fellebbezést a törvényszék ítéletével szemben.

I. r., II. r., IX. r. vádlottak, valamint XII. r. vádlott védője részéről önálló jogorvoslati kérelem nem került előterjesztésre.

Fellebbezéssel élt azonban az ítélet kihirdetésekor a Zrt. és a Zrt. magánfél képviselője az eljárás során bejelentett polgári jogi igényük megítélése, a vádlottak kötelezése érdekében, melyet az ítéletábra előtt akként részleteztek (15., 16., 17. sorszámok), hogy az elsőfokú ítélettel alkalmazott vagyonekhozás intézkedésnek csak a polgári jogi igényként megítélt összeget meghaladó vagyongyarapodás tekintetében lehet helye, míg a polgári jogi igény érdemi elbírálásának nincs törvényes akadálya jelen büntetőperben.

Jelzést érdemel, hogy a Debreceni Törvényszék ítélete III. r., VI. r., VII. r., VIII. r. és XI. r. vádlottak vonatkozásában jogorvoslat hiányában még elsőfokon jogerőre emelkedett, így esetükben a másodfokú felülbírálat a Be. 349. § (1) bekezdése alapján mellőzendő. Ezen felül az ügyészi fellebbezés Be. 357. § (2) bekezdése szerinti visszavonása folytán az II. r. vádlottat érintő részbeni felmentő rendelkezés tekintetében szintén beállt a jogerő, tehát ez sem képezheti felülbírálat tárgyát, hiszen azzal szemben más arra jogosult nem élt fellebbezéssel (Be. 348. § (2) bekezdés). Ellenben IX. r. vádlott vonatkozásában az elsőfokú bíróság tévesen látta el jogerősítési záradékkal az elsőfokú határozatot, ugyanis a fentebb említett védelmi jogorvoslat joghatályosnak tekinthető, így a másodfokú felülbírálat az e vádlottra vonatkozó rendelkezésekre is kiterjedt.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.454/2012/22-II. számú átiratában a védelmi fellebbezéseket alaptalannak találta, az II. r. vádlott vonatkozásában részbeni felmentést sérelmező ügyészi jogorvoslatot a jelzettek szerint visszavonta, míg I. r. és II. r. vádlottaknál a súlyosításra irányuló jogorvoslati kérelmet fenntartotta. Álláspontja szerint a törvényes vád hiányával kapcsolatos védői hivatkozásokat az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában részletes és körültekintő okfejtéssel utasította el, s a perrendi szabályok alkalmazása körében sem emelt kifogást. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást megalapozottnak jellemezte, mellyel kapcsolatos bizonyíték értékelő tevékenység törvényes, s indokolási kötelezettségének is megfelelően eleget tett. Ennek során okszerűen következtetett a fellebbezéssel érintett vádlottak bűnösségére, s a cselekmények jogi minősítése is törvényes. Nagyobbreszt - Dr. V. r. vádlott kivételével - egyetértett a törvényszék Btk. 2. §-a tekintetében elfoglalt - az időbeli hatállyal kapcsolatos

- álláspontjával is. Kizárólag kisebb körben tartotta indokoltnak a törvényszék által feltárt bűnösségi körülmények pontosítását, melynek alapján csak Dr. V. r. vádlott tekintetében vélte alaposnak az ítélet megváltoztatását, mivel álláspontja szerint a büntetési célok már intézkedés, nevezetesen próbára bocsátás alkalmazásával is megvalósíthatók. I. r. és II. r. vádlottak vonatkozásában viszont az ügyészi fellebbezés alapján szükségesnek tartotta a büntetések súlyosítását, majd kifejtette a járulékos rendelkezések körében is álláspontját. Mindezekre figyelemmel indítványt tett az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására akként, hogy az ítélőtábla a I. r. és II. r. vádlottak tekintetében kiszabott büntetéseket súlyosítsa, pontosítsa és helyesbítse az előzetes fogvatartásban és házi őrizetben töltött időre, a vagyonek kobzásra és a polgári jogi igényre vonatkozó, valamint Dr. IV. r. terheltnél a pénzbüntetés átváltoztatásáról szóló rendelkezést. Dr. V. r. vádlott esetében az általa elkövetett bűncselekményt az elbíráláskor hatályos Btk. szerint minősítve próbára bocsátás intézkedést alkalmazzon az ítélőtábla, míg egyebekben, valamint IX. r., X. r. és XII. r. vádlottakra nézve teljes körben hagyja helyben az elsőfokú ítéletet.

E fellebbezések elbírálására az ítélőtábla nyilvános ülést tűzött, majd a másodfokon elrendelt részbizonyítás felvételével a Be. 363. § (2) bekezdés b) pontja szerint nyilvános tárgyalásra tért át, melyen a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség képviselője túlnyomórészt az átiratában foglaltakat tartotta fenn. Ezen túlmenően részletesen elemezte a másodfokon folyt bizonyítás eredményét, illetve az előterjesztett védelmi bizonyítási indítványok elutasítását maga is támogatta. A védők által bejelentett fellebbezésekre reagálva megjegyzést tett arra vonatkozóan, hogy a megalapozatlanságot sérelmező észrevételek valójában a bizonyítékok mérlegelését támadják, amely a törvényi rendelkezések figyelembe vétele mellett nem foghat helyt, de a helyesen megállapított tényállás okán a jogi minősítés körében elfoglalt védői álláspontokat sem lehet elfogadni. A vád törvényességét illetően az elsőfokú bírósággal értett egyet abban, hogy a törvényes vád fogyatékoságát hangsúlyozó észrevételekre már a törvényszék is körültekintően reagált. Ellenben abbéli álláspontjának adott hangot, hogy miután a kiszabott büntetések, illetve alkalmazott intézkedések az eljárás tárgyát képező cselekmények büntetési tételének alsó határa közelében kerültek megállapításra, ezért az enyhítésre irányuló fellebbezések sem vezethetnek eredményre.

A fellebbezési nyilvános tárgyaláson a már írásban és szóban előadottakat annyiban kívánta megváltoztatni, hogy a I. r. vádlott tekintetében hozott, Békéscsabai Városi Bíróság 11.B.658/2001. számú ügyében próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés utólagos végrehajtására - elévülésére figyelemmel - az 1978. évi IV. törvény 67. § (1) bekezdés d) pontja és 68. § (1) bekezdése alapján nem nyílhat törvényes lehetőség, ezért az e tekintetben hozott elsőfokú ítéleti rendelkezés mellőzése indokolt. Egyebekben viszont az írásbeli átiratban megfogalmazott indítványát tartotta fenn teljes körűen a I. r. és II. r. vádlottakat érintő előzetes fogvatartásban és házi őrizetben töltött idő beszámításának pontosítása mellett, valamint a másodfokon felmerült bűnügyi költség ugyancsak e vádlottakra történő terhelését.

A Zrt. sértett képviselője fellebbezése írásos indokolása mellett a 2014. november 26. napján megtartott nyilvános ülésen továbbra is amellet érvelt, miszerint az elsőfokú bíróság a jogszabály téves alkalmazásával határozott polgári jogi igényük felől, melynek

érdemi elbírálása a büntetőeljárásban nem ütközhet akadályba. Ezért - a fellebbviteli főügyészség által megfogalmazottakkal maradéktalanul egyetértve - az elsőfokú ítélet történeti tényállásában meghatározott kárösszege erejéig továbbra is fenntartotta polgári jogi igényét, s annak megítélését indítványozta.

Az Kft.-nek a bűncselekménnyel okozott kár vonatkozásában a sértetti képviselő sem értett egyet azzal az első bírói állásponttal, hogy a Kft.-vel szemben elrendelt felszámolási eljárás miatt I. r. és II. r. vádlottak már nem kötelezhetők kártérítésre. Rámutatott arra, miszerint maga az elsőfokú bíróság is következetlenül járt el, amikor a polgári jogi igény érdemi elbírálását nem, ám vagyonek Kobzás alkalmazását szükségesnek tartotta, ily módon ugyanazt a körülményt kétféle módon értékelte. Ezzel szemben álláspontja szerint I. r. és II. r. vádlottak tekintetében a polgári jogi igényt is érdemben el lehet bírálni, majd a fennmaradó összegre valóban vagyonek Kobzásnak lehet helye. Ezért arra tett indítványt, hogy az ítélet tábla a törvényszék határozatának megváltoztatása mellett az Kft.-nek okozott, s elsőfokú határozatban meghatározott 619.161.570 forint tőke, valamint annak törvényes kamatai egyetemleges megfizetésére kötelezze I. r. és II. r. vádlottakat, s csak az ezen felüli összegre rendeljen el vagyonek Kobzás intézkedést.

I. r. vádlott védője perbeszédében arra kívánt rámutatni, hogy álláspontja szerint a nyomozás során tapasztalt hiányosságok nagymértékben járultak hozzá az ügy felderítetlen voltához. A nyomozás egy jelentős szakaszában túlnyomórészt csak a kérdéses műtrágya mennyiség felkutatására koncentráltak. Ezen felül ismételt a vád hiányosságait taglalta, eklatáns példaként idézve, hogy a vádhatóság az elsőfokú eljárásban többszöri vádmódosításra is kényszerült. A megalapozottság körében az elsőfokú eljárás fő hibájaként arra utalt, miszerint a törvényszék nem tudott megjelölni olyan bizonyítékokat, melyek kétséget kizáróan igazolnák I. r. és II. r. vádlottak bűnös cselekvőségét. Mindemellett változatlanul vitatta, hogy a vád, avagy vádmódosítások tartalmazták-e a terheltek pontosan körülírt elkövetési magatartásait. Az eljárás során elrendelt könyvszakértői bizonyítást több szempontból is elhibázottnak tartotta, a sikkasztás büntette tekintetében alapvetően szükségtelenként jellemezte, hiszen a könyvszakértő voltaképpen egyáltalán nem tudott arra nyilatkozni, hogy az adott raktárakból mikor és milyen módozat szerint kerülhettek elszállításra a készletek, másfelől a szakértő több ponton is túlterjeszkedett kompetenciáján, ami alapvetően kizárásához kellett volna vezessen. A szakértői vizsgálat, így leginkább a csalás büntette vonatkozásában, s csak az eredménynövelő tétel tényállásba emelése miatt tűnhetett indokoltnak, ám a bíróság által kirendelt igazságügyi könyvszakértő erre nézve megint nem tudott határozottan állást foglalni. A további eldöntendő kérdés tehát a védő szerint mindössze egy kérdéskör köré csoportosul, nevezetesen, hogy a vádlottak által vezetett társaság és a sértettek között kötött szerződés színlelt volt-e vagy sem, s azt finanszírozásként avagy adásvételként kell-e, lehet-e megítélni. Ebben az ügyben viszont számtalan olyan bizonyíték áll rendelkezésre, ami azt támasztja alá, hogy az adott esetben az irányadó szabályok megkerülésével hitelezés folyt, melyet különösképp az igazolhat, hogy a törvényszék előtt bizonyítás lefolytatására került sor arra vonatkozóan, hogy történt-e valós birtokbavétel, ténylegesen ki vette birtokba a készleteket. A védelem álláspontja az, hogy az eljárás alapját képező jogügylet finanszírozásként értékelhető, s ily módon nem került az adott pénzügyi intézet tulajdonába vagy a pénzügyi vállalatának tulajdonába az áru. Alkotmánybírósági

döntésből kívánta levezetni azt, miszerint a jogalkotó is elvár bizonyos sértetti önvédelmet, melyből a sértetti közrehatás is megállapítható. A két sértett cég ugyanis belement egy színlelt szerződéskötésbe, tehát később nem is hivatkozhat arra, hogy az adott ügyben megtévesztették, s egyébként is egyértelműen látszik, hogy mi volt a felek valós szándéka, mennyire változott meg a korábbi finanszírozás és, hogyan tértek át készletfinanszírozásra, egy teljesen új struktúra felépítésével. Álláspontja szerint mindezt kétség kívül alátámasztják a sértetteknel eszközölt későbbi személyi felelősségre vonások és az adott tevékenység utóbbi megszüntetése, valamint a kétértelmű állásfoglalása. A védelmi álláspont szerint arra nézve sem a nyomozás, sem a bírósági eljárás során nem sikerült érdemi megalapozott bizonyítást lefolytatni, hogy I. r. vádlottnak milyen szerepe volt az áru eltüntetésében, valamint azt, hogy egyáltalán mekkora mennyiségű készlet és mikor tűnt el.

Indítványait a másodfokú eljárásban eszközölt bizonyítás eredménye mellett is a védő akként összegezte, hogy miután a vád nem volt törvényes, így elsődlegesen a törvényszék határozatának hatályon kívül helyezése és az eljárás megszüntetése indokolt, mert az elsőfokú bíróság mindhárom bűncselekmény vonatkozásában törvényes vád hiányában járt el. Másodlagos indítványaként pedig ugyancsak a hatályon kívül helyezés szükségességét jelezte azzal, hogy az ítélet tábla iránymutatásként írja elő új könyvszakértő kirendelését, az ez idáig eljáró igazságügyi könyvszakértő hatáskörének túllépésére figyelemmel. Harmadsorban azt indítványozta, hogy az ítélet tábla állapítsa meg, miszerint az ügyben megalapozott következtetést nem lehet levonni a konkrét vádbeli bűncselekmény tekintetében I. r. vádlott cselekvőségére, ezért felmentése indokolt, ahogyan IX. r. vádlott vonatkozásában is ilyen rendelkezés meghozatala szükséges. Miután pedig a másodfokú felülbírálat a büntetéskiszabásra is kiterjed, ezért végső esetben a I. r. terheltnek fel nem róható rendkívüli időmúlásra figyelemmel azt kérte, hogy a másodfokú határozat enyhítse az elsőfokon kiszabott súlyos szabadságvesztést.

Az II. r. vádlott védelmében eljáró védő elsődlegesen a vádbeszédre reagálva kívánta kifejteni, hogy az ügy valós megítélését nagy mértékben nehezíti bonyolultsága, mely alapvetően már a jogügylet tisztázása körében is jelentkezett, s számottevő nehézséget okozott az ügy résztvevőinek. Az adott jogügylet ugyanis nem tekinthető egyszerű adásvételnek, mint ahogyan egyszerű hitelnek sem. Szólt a szakértői bizonyítás hiányosságairól, alapvető hibaként róva fel, hogy az nemcsak konkrét méréseken vagy tényadatokon alapult, de például olyan tételeket is figyelembe vett, amikor a sértettek megbízottjai be sem jutottak azokba a raktárakba, ahol a műtrágyát tárolták. Leginkább azt írta le hibaként, hogy sem a nyílt, sem az operatív nyomozás során nem merült fel adat II. r. vádlott 2009. május 21. napja utáni esetleges bűnös cselekvőségére nézve. Ismételten kitért azokra az eljárási szabálysértésekre, amelyek álláspontja szerint lényegesen befolyásolták a bizonyítás törvényességét, köztük a védői és a sértetti jogok gyakorlását. Ezen túlmenően az adott szerződések adásvétel, avagy hitelezési konstrukciós volta körében a Kft. működésének sajátosságait, a és vizsgálatait, majd az elsőfokon folyt személyi bizonyítást taglalva kívánt rámutatni arra, hogy a konstrukció adásvételi jellege mindenképp megkérdőjelezhető. Az eljárással érintett műtrágyakészlet meghatározásával kapcsolatban vitatta, hogy igazságügyi szakértői kompetenciát érintett volna, ebben a körben azt fejtve ki, miszerint nem is állt a szakértő rendelkezésére elegendő adat a

könyvelés hiányos volta okán, s külön kitért arra, hogy II. r. vádlott közreműködésére pedig végképp nincs egzakt adat. A védő ezért alapvetően kétségeinek adott teret azt illetően, hogy a sikkasztás büntette vonatkozásában megállapítható-e a rábízás, lévén az adott készletek átadás-átvétele nem történt meg, csak fiktív szerződések utalnak arra. Az idegen dolog szintén az adásvételi konstrukció vitatott volta miatt kérdéses. Sem a sajátjakénti rendelkezés, sem az eltulajdonítás körében nem sikerült tisztázni a konkrét elkövetési magatartást, különösképp pedig II. r. vádlott szerepe nem nyert tisztázást. Nem bizonyított ugyanis, hogy a terhelt részt vett-e a készletek kitárolásában, eltulajdonításában, mint ahogyan az sem, hogy ez 2009. május 21. napja előtt történt-e meg. Az alapvető tényállási elemek hiányára tekintettel így a tárgyaláson elsődlegesen II. r. vádlott felmentésére tett indítványt, míg másodsorban azt indítványozta, hogy az ítélet a terhelt büntetőjogi felelősségét kizárólag magánokirat-hamisítás vétségében állapítsa meg. Harmadikban pedig az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését tartotta alaposnak az elsőfokú bíróság új eljárásra történő utasítása mellett, a védelem által feltett és meg nem válaszolt, további hosszas bizonyítást igénylő, a másodfokú eljárás keretein túlmutató bizonyítás igénye miatt.

A Dr. IV. r. és Dr. V. r. vádlottak védelmében eljáró védő a terhelt által előterjesztett fellebbezések indokait továbbra is fenntartva változatlanul arra utalt, hogy a bírósági eljárás nem törvényes vád alapjain nyugszik. Másfelől ismételten arra kívánt rávilágítani, hogy miután Dr. IV. r. vádlottnak a terhére rótt bűncselekmény idejére aktuálisan lejárt az elektronikus aláírási jogosultsága, következésképp meg sem valósíthatott bűncselekményt, s valós szerepe egyébiránt is kizárólag abban öltött testet, hogy néhai Dr. ügyvéd helyetteseként az átvett iratokat X. r. vádlott rendelkezésére bocsátotta, aki aztán magát igazolva aláírta a kérdéses okiratokat. Ily módon Dr. IV. r. vádlott még csak periférikus szerepet sem töltött be a jogügylet kapcsán, cselekvőségére büntetőjogi felelősséget alapítani nem lehet.

Dr. V. r. vádlott tekintetében ugyancsak a rendelkezésre álló terhelő bizonyítékok elégtelen volta és kétes bizonyító ereje miatt indítványozott felmentést, mivel álláspontja szerint a bizonyítási eljárás összességében a terhelt védekezését igazolta.

X. r. vádlott védője mindenekelőtt annak az észrevételének adott hangot, miszerint az elsőfokú bíróság akkor is tévedett, amikor a szándékos cselekvőség lehetőségét elvetve negligens magatartást tartott megállapíthatónak a vádlott terhére. Nem vizsgálta ugyanis mélyrehatóan az eset összes körülményét, nevezetesen a Dr. IV. r. vádlotthoz fűzött viszonya okán X. r. terheltben joggal merülhetett fel az a feltételezés, hogy ügyvéd ismerőse törvényes keretek között jár el. A vád alapjául szolgáló, később keletkezett okiratok kapcsán - javítás szükségessége miatt - az eset előzményei mellett X. r. vádlottnak nem volt oka feltételezni, hogy hozzá nem ugyanazon tartalommal bíró okiratok kerülnek vissza. Ily módon X. r. vádlott vonatkozásában még a hanyag gondatlanság megállapításának sincs megfelelő alapja. Egyébiránt a bejegyzés alapjául valós irat - az alapítói határozat - szolgált, melyet X. r. vádlott szintén aláírt, hiszen az az általa képviselt társaság tulajdonosának részéről már ismert döntését tartalmazta, tehát kizárólag a terhelt felmentése eredményezhet megalapozott döntést.

XII. r. vádlott védője, miután a törvényszék a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével állapította meg a terhelt büntetőjogi felelősségét, a másodfokú eljárásban nem kívánta a bírói mérlegelést támadni, ezért a XII. r. vádlott által előterjesztett fellebbezés alapján a büntetés enyhítésére tett indítványt a másodfokon bekövetkezett további jelentős időmúlás miatt.

Megállapítható, hogy a fellebbezésekkel érintett vádlottak közül kizárólag X. r. terhelt kívánt élni az utolsó szó jogával, továbbra is vitatva, hogy bűncselekményt követett volna el. Védelmében - a védője által megfogalmazott indokokat osztva - ezúttal is azt adta elő, hogy a Dr. IV. r. vádlott által elkészített okiratot első alkalommal gondosan átolvasta, majd amikor azt adatelírással hivatkozással visszahozták számára, jóhiszeműen aláírta, mellyel szívességet tett, abban a tudatban, hogy azonos okiratról van szó, megbízott az ügyvéd szaktudásában. Gyakorlatilag „vakon” hitt Dr. IV. r. vádlottban.

Az ítélet tábla a bejelentett perorvoslatok folytán az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 348. § (1) bekezdése értelmében az azt megelőző eljárással együtt teljes terjedelmében bírálta felül. A revízió keretében a fellebbezések okára és céljára tekintet nélkül vizsgálta a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését és a büntetések kiszabását is. Felülbírlata során arra a meggyőződésre jutott, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást alapvetően a perrendi szabályok megtartásával folytatta le, feltétlen, abszolút hatályon kívül helyezést eredményező eljárási hibát nem vétve, de olyan súlyú relatív hiba sem érhető tetten, mely a bizonyítás törvényességét érintve az érdemi felülbírlatot kizárná.

A másodfokú bíróság által észlelt relatív eljárási szabálysértések a következők szerint foglalhatók össze.

A törvényszék a perrendi előírásokat több esetben figyelmen kívül hagyta, amikor megtartotta az érdemi tárgyalást olyan személyek távollétében, akiknek a jelenléte kötelező lett volna. Így tett 2013. február 6. napján, amikor III. r. vádlott, majd 2013. március 1. napján, amely időpontban Dr. V. r. vádlott mentették ki távolmaradásukat előzetes igazolási kérelem mellett (136. és 159. számú jegyzőkönyvek). Ezen felül a 2013. május 17. napján tartott határnapon okiratok ismertetésével szintén érdemi bizonyítás felvételére került sor, és az előző tárgyalás anyaga is ismertetve lett, holott a felvett 197. számú jegyzőkönyv szerint X. r. vádlott és védője, Dr. ügyvéd ebben az időpontban nem jelentek meg, és esetleges későbbi megérkezésük sem lett rögzítve a jegyzőkönyvben.

Ugyancsak említésre érdemes, miszerint az elsőfokú bíróság 2013. január 2. napján 24.B.571/2012/92-I. számú végzésével Dr. ügyvédet kizárta II. r. vádlott védelmének ellátásából, ezzel egyidejűleg más védő kirendelése felől is döntve, ám e határozatát a Debreceni Ítélet tábla Bkf.II.10/2013/2. számú végzésével megváltoztatta, mellőzve a kizárást kimondó rendelkezést. Emellett arra is felhívta az elsőfokú bíróságot, hogy a védői kirendelés visszavonásáról rendelkezzen, ugyanis a jogszerű, joghatályos meghatalmazotti védelem a kirendelt védő eljárását szükségtelenné teszi. A másodfokú határozat 2013. január 15. napján iktatásra került a törvényszéken, ám az elsőfokú bíróság a rendelkezést részben figyelmen kívül hagyta, ugyanis a 2013. január 16. napjára kitűzött határnapon a

meghatalmazott védő jelzett távolmaradása és igazolási kérelme mellett, kirendelt védő jelenlétében tartotta meg a tárgyalást. A kirendelt védő személyével kapcsolatosan további megjegyzést érdemel, miszerint II. r. vádlott a 2013. január 9-i határnapon említést tett kifogásairól a védő feladatának ellátását illetően - 102-III. sorszám alatt csatolt beadványában - részletezve, hogy mennyire nehézkes a kapcsolattartásuk, ám az elsőfokú bíróság a terhelt kérelmét figyelmen kívül hagyva mégsem határozott a más védő kirendelése felőli indítványról (Be. 48. § (5) bekezdés), hogy helyt ad-e annak, avagy elutasítja, hanem tovább folytatta a tárgyalást a kirendelt védő részvétele mellett.

A nyilvánvalóan nagyszámú terhelt részvételével zajló, több tényállással érintett, valóban bonyolult ténybeli megítélésű és terjedelmes bizonyítás igényét felvető büntetőügyben ejtett fenti szabálysértéseket az ítéletábra végül nem értékelte abszolút perjogi hibaként, ugyanis tényként rögzíthető, hogy az elsőfokú bíróság több alkalommal (2013. május 17., 2013. november 11.) is ismertette az addig felvett bizonyítás eredményét, 2014. január 13. napján pedig a tanács összetételében bekövetkezett változás okán meg is ismételte az eljárást, mely a tárgyalás anyagának teljes körű ismertetésével járt (314. számú jegyzőkönyv). Ily módon a Be. 117. § (4) bekezdése szerinti észrevételezési, illetve indítványtételi jogok sérelmét maga az elsőfokú bíróság küszöbölte ki, korrigálva a fentebb említett eljárási hibákat. Kétségtelen ugyanis, hogy a megváltozott összetételben eljáró törvényszéki tanács a tárgyalás előlről történő kezdését követően már szabályszerűen járt el, majd hozta meg határozatát, így eljárása alappal nem támadható (Kúria Bfv.III.606/2008/8.).

I. r. vádlott védőjének észrevételével szemben az ítéletábra azt állapította meg, hogy a tárgyalás fent idézett megismétlése valamennyi terhelt, így III. r. vádlott esetében is teljesült, akire vonatkozóan egyébiránt az ítélet elsőfokon jogerős lett. Kétségtelen, hogy utóbbi vádlott a 2014. január 13-ra kitűzött határnapra késve érkezett, akkor, amikor a törvényszék már belebocsátkozott a tárgyalás Be. 287. § (4) bekezdése szerint eszközölt megismétlésébe. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor rá vonatkozóan még szintén ezen a határnapon újól ismertette a távollétében tárgyalás anyagává tett bizonyítás anyagát, melyre észrevételt III. r. vádlott sem tett, s az ismertetés kiegészítését sem kérte (314. számú jegyzőkönyv 13-19. oldal). Dr. V. r. vádlott vonatkozásában pedig 2014. január 15. napján került ismertetésre a tárgyalás anyaga, aki bár gyakorolhatta volna észrevételezési jogát, ám azzal nem élt (318. számú jegyzőkönyv).

Mindezek mellett az ítéletábra relatív eljárási szabálysértésnek tekinti, hogy a törvényszék a Dr. IV. r. és Dr. V. r. vádlottak védője által előzőleg szakvéleményadásra felkért írásszakértő tekintetében nem hozott határozatot szakértőként való bevonása felől hiszen arról a Be. 112. § (2) bekezdésének megfelelően határoznia kellett volna. Ugyanakkor megállapítható, hogy a tárgyaláson már a szakértő meghallgatásával kapcsolatos, Be. 110. § (1) bekezdése szerinti eljárási szabályokat alkalmazta, melyből következik, hogy a megjelölt szakértő szakértői minőségét voltaképp elismerte, ítélete meghozatalakor ezen igazságügyi írásszakértő véleményét szakvéleményként értékelte.

További perjogi hibaként az rögzíthető, hogy az elsőfokú bíróság egészen a 2013. április 22-ei tárgyalási határnapig (182. számú jegyzőkönyv) a tárgyalásra idézett tanúkat

szükségtelenül figyelmeztette a mentő körülmény elhallgatásának törvényi következményeire. Mindez irányadó a 102., 116., 130., 136., 159., 164., 180. számú jegyzőkönyvekben rögzített tanú bizonyításra is, hiszen a Be. 85. § (3) bekezdése ekkor már nem tartalmazott kötelező előírást a felhívott figyelmeztetésre, mivel a jogszabály 2010. évi CLXXXIII. törvény 134. §-a alapján bekövetkezett módosítására figyelemmel már 2011. március 1. napjától kezdődően nem követelte meg azt. A már hatálytalan eljárásjogi rendelkezés alkalmazásának a Be. 11. § (1) bekezdése értelmében nem lehet helye, mely kifogásolható gyakorlat súlyát növeli, hogy hosszabb időn keresztül került sor a hatálytalan törvény alkalmazására.

A tanúk figyelmeztetése körében szintén említést érdemel, hogy az elsőfokú bíróság a 2012. évi CCXXIII. törvény 100. §-ával eszközölt, 2013. július 1. napjáról hatályos újabb módosítására a Be. 85. § (3) bekezdése körében már figyelemmel volt, ám ezúttal nem megfelelően idézte az anyagi jogi háttér jogszabályt. A 2013. október 9. (273. számú jegyzőkönyv) és 2014. március 19. (350. számú jegyzőkönyv) napján megtartott folytatólagos tárgyaláson ugyanis arra figyelmeztette a kihallgatni kívánt tanúkat, hogy a Btk. a hamis tanúzás büntetőjogi következményei mellett a tanúvallomás jogosulatlan megtagadását is szabadságvesztéssel bünteti, ugyanakkor a Btk. 277. § e tekintetben egyértelmű fogalmazással a tanúvallomás jogosulatlan megtagadása vétségét enyhébben, közelebbről elzárással szankcionálja. A törvényszék részéről alkalmazott forma így pontatlannak bizonyult, ám csak csekély súllyal bíró eljárási szabálysértésként értékelhető, hiszen az kétségtelenül kitűnt belőle, hogy amennyiben a kihallgatásának nem mutatkozik akadálya, úgy a tanú vallomástételre köteles, s annak jogosulatlan megtagadása büntetendő cselekmény, mely miatt büntetés szabható ki. A Btk. 33. § (1) bekezdés b) pontja értelmében az elzárás is külön büntetési nem a szabadságvesztés mellett. Mindezek összegzéseként kimondható, hogy a személyi bizonyítás törvényessége sem sérült, nem volt kizárt az említett tanúvallomások felhasználása.

Észlelte továbbá az ítélőtábla, hogy az elsőfokú bíróság kezdetben úgy biztosított jelnyelvi tolmácsot a hallássérült VIII. r. vádlott részére, hogy első alkalommal nem adott figyelmeztetést a Be. 114. § (2)-(3) bekezdései alapján alkalmazandó Be. 110. § (1) bekezdése szerinti hamis tolmácsolás törvényi következményeire. Tévedését azonban a törvényszék később felismerte, és immáron a perrendszerű figyelmeztetés ismeretében - az érintett tárgyalási jegyzőkönyvekben rögzített bizonyítást pótlólag ismertetve - folytatta a tárgyalást (2014. március 21., 354. számú jegyzőkönyv).

A másodfokú eljárásban mind I. r., mind II. r. vádlottak védői észrevételezték, hogy az iratok között nem lelhető fel az elsőfokú tárgyalás hangfelvételen rögzített anyagának egy része, holott arra I. r. terhelt meghatalmazott védője a törvényszék előtt tényszerűen indítványt tett. Bár e tekintetben az elsőfokú bíróság nem hozott a Be. 252. § (2) bekezdéséből következő pervezető határozatot, az adott jegyzőkönyvek mellékletéből kitűnik, hogy a védelmi indítvány előterjesztését követően, annak megfelelően a tárgyalás anyagát már hangfelvevővel is rögzítette (145. számú jegyzőkönyvtől kezdődően). Ellenben a 2014. március 19., 21., 28. és április 1., 4. napjain megtartott tárgyalásról illetve határozathirdetésről valóban nem áll rendelkezésre hangfelvétel, melynek hiányát a másodfokú iratokhoz 33. sorszám alatt csatolt, megkeresésre adott válaszában a

törvényszék is megerősítette. Ezzel kapcsolatban azonban említést érdemel, hogy az elsőfokú iratok e tárgyalási napok tekintetében is teljes körűen tartalmazták az azokról elkészített, Be. 250. §-a szerinti és 350., 354. valamint 360. sorszámot viselő jegyzőkönyveket. Az eljárás résztvevői viszont a Be. 254. § (1) bekezdésén alapuló kijavítási avagy kiegészítési kérelmet nem terjesztettek elő az adott jegyzőkönyvekre nézve, így I. r. és II. r. vádlottak azon későbbi, másodfokon tett állításai, hogy az ítélettel szembeni perorvoslat előterjesztésének lehetőségét a törvényszék nem a törvény által előírt sorrendben biztosította, csak annyiban tekinthetők alaposnak, hogy a magánfelek képviselői a Be. 323.§ (1) bekezdésében írtaktól eltérően valóban utoljára nyilatkoztak. Azt viszont, hogy az ügyész a védelmi jogorvoslatok után nyilatkozhatott, semmilyen tényadat nem támasztja alá. Ellenben a jegyzőkönyv perrendszerűen tartalmazza a jogorvoslat lehetőségére történő figyelmeztetést, s az is megállapítható belőle, hogy a határozathirdetésen megjelent jogosultak korlátozás nélkül gyakorolhatták is fellebbezési jogukat, ezzel ellentétes tartalmú kifogás előterjesztésére akkor nem került sor a büntetőperben.

Ugyancsak I. r. vádlott védője észrevételezte, hogy miután a Zrt. sérelmére elkövetett csalás büntette tekintetében a vádhatóság a tévedésbe ejtés konkrétumaként az eredménynövelő tétel felhasználását kizárólag az eljárás legvégső szakaszában, a 2014. március 21. napján tartott perbeszédében jelölte meg, így módon a védekezésre biztosított eljárási jogok gyakorlása lehetetlenné vált.

Ezzel szemben az ítélet tábla nemcsak annak tényét tartotta megállapíthatónak, hogy a védekezés előkészítésére irányuló indítványt az abban érdekeltek nem terjesztettek elő, hanem az is, hogy a vádbeszédben megfogalmazottakra mintegy egy héttel később, a 2011. március 28. és április 1. napjára kitűzött határnapokon korlátlan lehetőség nyílt reagálni, sőt az I. r. vádlott védője tényszerűen épp az előbbi, míg a II. r. terhelt védelmében eljáró védő utóbbi határnapon tartotta meg perbeszédét. Ezt meghaladó felkészülési idő hosszabbítást a büntetőeljárási szabályok nem írnak elő vádmódosítás esetén, s ilyen irányú kérelem előterjesztésére sem került sor.

Abban mutatkozik alaposnak a védelmi felvetés további része, miszerint a perbeszéd sorrendje körében a törvényszék kétségtelenül eltért az eljárási szabályoktól, amikor a sértetti képviselőknek csak a védőbeszéd elhangzását követően adta meg a felszólalás lehetőségét. Ezt a perjogi hibát azonban az ítélet tábla azért tekinti megint igen enyhe relatív eljárási szabálysértésnek, mivel a Be. 318. § (1) bekezdése a perbeszéd és a felszólalások után nemcsak megengedi a viszonzáshoz lehetőségét, hanem adott esetben a védők tényszerűen éltek is e jogukkal (354. számú jegyzőkönyv). Nem mutatkozott tehát akadálya a sértetti felszólalásban elhangzottakra reflektálni.

Összegzésként tehát kimondható, hogy egyik felsorolt eljárási szabálysértés sem befolyásolta lényegesen a bizonyítás törvényességét, így az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatának nem mutatkozott akadálya.

A védelmi fellebbezésekben és a másodfokon előterjesztett észrevételekben kiemelt teret kapott a vád törvényességének kérdésköre, mellyel kapcsolatosan az ítéltábla a következőkre kíván rámutatni.

A Be. 2. § (1) bekezdése szerint a bíróság az ítékezés során törvényes vád alapján jár el. A (2) bekezdés értelmében törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy, pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi. A (3) bekezdés fogalmazza meg a vádhoz kötöttség elvét, mely szerint a bíróság csak annak a személynek a büntetőjogi felelősségéről dönthet, aki ellen vádat emeltek, és csak olyan cselekmény miatt, amit a vád tartalmaz. A bíróság köteles a vádat kimeríteni, a vádon túl nem terjeszkedhet, de nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére, a büntetés kiszabására, vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványához (Be. 2. § (4) bekezdés).

A vád törvényességével kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság az 1/2007. számú BK Véleményben részletes útmutatást adott, mely által biztosított a joggyakorlat egysége. A vélemény I.1. a) pontjában foglalt alaki feltétel megsértése szóba sem kerülhet, az ügyész vádlói jogosultsága egyértelmű.

A I.2. pont tér ki a vádnak a Be. 2. § (2) bekezdésében megfogalmazott minimális tartalmi követelményeire. Ekként a vád tartalmi törvényességének lényege, hogy meghatározott személy, pontosan körülírt, büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt kezdeményezi a vádló a bírósági eljárás lefolytatását. A I.2. b) pont szerint a vád tárgyává tett cselekmény körülírása akkor pontos, ha a vádló az indítványában ismertetett történeti tényállásban hiánytalanul megjelöli a bűncselekmény törvényi tényállási elemeinek megfelelő konkrét tényeket, így az elkövetési magatartást, a cselekmény megvalósításának jellemzőit. A vád törvényességétől viszont meg kell különböztetni annak kellékhányait, melyek orvosolhatók a bírósági eljárásban.

Utalni kell arra is, hogy a vádelv a vád és az ítélet tényállása közötti un. teljes történeti azonosságot nem követeli meg. Ettől eltérő értelmezés mellett a bíróság ténymegállapító tevékenysége nem lenne több, mint a vádban szereplő tények helyességének ellenőrzése, holott a bizonyítás során - a terhelő tények hivatalból történő bizonyításának fel nem róható elmulasztása kivételével - a bíróságnak a Be. 75. § (1) bekezdésének megfelelően a tényállás hiánytalan, valóságnak megfelelő tisztázására kell törekednie (Legf.Bír. Bfv.I.319/2007/5. szám). Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a bíróság feladata az igazságszolgáltatás, a perbíróság ezért nem szorítkozhat csupán a nyomozás megismétlése által a vád kontrolljára.

A Be. 2. § (4) bekezdése alapján a bíróság nincs kötve a vádlónak a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésére, a büntetés kiszabására vagy az intézkedés alkalmazására vonatkozó indítványához. Mindez azt is jelenti, hogy a vád perjogi rendeltetése elsősorban az, hogy a bíróság számára a büntetőjogi felelősség kérdésében való érdemi vizsgálat ténybeli kereteit rögzítse. A vád törvényessége, illetve annak hiánya önmagában a vád tartalma alapján vizsgálándó. A törvényes vád hiányát akkor lehet megállapítani, ha a vád tartalma oly mértékben hiányos, hogy anyagi jogi értékeléshez

nem nyújt alapot, és ily módon annak vizsgálatába a bíróság nem bocsátkozhat. (EBH 2013.B.10.)

Töretlen a bírói gyakorlat abban is, hogy sem a törvényes vád hiányaként, sem a vádon túlterjeszkedésként nem értékelhető, ha a bíróság egy bűncselekmény törvényi tényállását megvalósító magatartást vizsgálva, a tettazonosság keretei között a vádiratban le nem írt tényt is megállapít, és a cselekményt ennek figyelembevételével értékeli. A vádelv nem jelent minden részletre kiterjedő, szükségszerű azonosságot a vádban leírt, és az ítéletben megállapított történeti tények között, annál is inkább, miután a bíróság nincs kötve a vádbeli minősítéshez, és az eltérő minősítés, eltérő tényelemek megállapítását is szükségessé teheti az ítéletben. A bizonyítás eredményéhez képest tehát a bíróság például az elkövetés helye, módja, eszköze, eredménye, indítéka stb. tekintetében eltérhet a vádbeli ténymegállapításoktól anélkül, hogy ezzel a vádelvet sértene (EBH. 2011.2385.).

A bíróságnak a bizonyítás során ugyanis a tényállás hiánytalan, valóságnak megfelelő tisztázására kell törekednie. Jelen ügyben a vád keretei megállapíthatóak, azon belül lehetőség volt a tényállásban olyan pontosításokat elvégezni, amely a vádhoz kötöttséget sem sértik (BH. 2006.42., BH. 2005.242.).

Külön kiemelés érdemel, hogy a törvényes vádnak nem fogalmi ismerve az, hogy a „büntető törvénybe ütköző cselekmény” leírása körében a törvényi tényállás jogi fogalmait használja, elégséges, ha a történeti tények leírása oly mértékben konkrét, amelyből - bizonyítottságot feltételezve - büntető törvénybe ütköző cselekményre lehet következtetni (BH. 2011.219.). Nem jelenti ezért a vádelv sérelmét, ha a bíróság a tényállás hiánytalan tisztázása érdekében egyes rész körülmények tekintetében eltér a vádtól (BH. 2014.136.).

A büntetőeljárás alapját képező és a védekezés irányát befolyásoló ügyészi aktussal, azaz a vádirattal szemben követelmény, hogy alkalmas kiindulópont legyen a terhelti védekezés előterjesztéséhez, így írja körül azt a cselekményt, amely miatt a terheltet az állami büntetőhatalom felelősségre kívánja vonni, ismerhesse meg a tények és egyéb körülmények azon körét, amelyeken belül védekezésre kényszerül, és azokat az adatokat, amelyek a terhére rótt cselekmény elkövetését valamint a bűnösségét a vádhatóság álláspontja szerint bizonyítják (Debreceni Ítéltábla Bf.II.514/2012/161.sz.).

Töretlen abban a bírói gyakorlat, hogy a vád törvényessége a nyomozás során elkövetett eljárási szabálysértések alapján sem vonható kétségbe. Kiemeli továbbá az ítéltábla, miként a Kúria BH.2014.10. számában közzétett B.17. számú elvi határozatában (Bfv.II.1208/2013) kifejtette, hogy a törvényes vád fogalmát a büntetőeljárás törvény határozza meg. Rendelkezése olyan eljárási szabály, amely a vád minimális alaki és tartalmi feltételeit állapítja meg. Ezek megvalósulnak, tehát a vád törvényes, ha az alaki legitimációval rendelkező vádló a bírósághoz benyújtott indítványában meghatározott személy büntető törvénybe ütköző konkrét cselekménye miatt a büntetőeljárás lefolytatását kezdeményezi. A vád törvényességét nem érinti, hogy a nyomozás szabályait betartották-e, és azt sem, hogy a vád törvényesen beszerzett és ellenőrzött bizonyítékokon alapszik-e. A vád anyagi jogi megalapozottsága a vád törvényessége szempontjából

közömbös. A vád törvényessége a vádnak az a képessége, amelynek folytán alkalmas a bírósági eljárás megindítására.

A felsőbbbírósági gyakorlat áttekintése után a konkrét ügyben megállapítható, hogy a vádirat egyik tényállása sem szenved olyan hibában, hiányosságban, mely a vádat törvénytelenné tenné. Kétségtelen, hogy egy rendkívüli módon elhúzódo eljárásban a vádat képviselő ügyész nem minden tekintetben tartja szem előtt a vádhatóságra is irányadó, tisztességes eljárás biztosításának követelményét, ha csak perbeszédében pontosítja - a részben a lefolytatott bizonyítás eredményeként - a vád tárgyává tett tényállást. A bírósági eljárást azonban nem lehet a nyomozás pusztán formális megismétlésének tekinteni, így nem zárható ki, hogy a bizonyítási eljárás végére tudja a vád keretei között fenntartani, illetve pontosítani az ügyész a tényállást, és ahhoz igazodóan a minősítést. A Be. 310. § erre kifejezetten lehetőséget is ad számára azzal, hogy értelmezése végett az ügy jellegétől, bonyolultságától és az erre jogosultak indítványától függően a bíróság indokoltnak tarthatja a tárgyalás elnapolását.

Adott esetben a vádmódosítások után a törvényszék még több határnapon keresztül tartott tárgyalást, a legutóbbi, ügyészi perbeszédben közölt, vád történeti tényállását is érintő közlése után szintén csak egy héttel később került sor az azzal érintett vádlottak érdekében a védőbeszéd megtagadására. Ily módon eljárási szabálysértés formálisan sem valósult meg. A védekezéshez és védelemhez való jog kapcsán utalni kell arra is, hogy az elsőfokú bíróság I. r. és II. r. vádlottak cselekményeit részben a vádmódosítástól eltérően sikkasztás büntették minősítette, épp az eredeti vád, nevezetesen a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség B.3198/2009/125-I. szám alatt benyújtott vádiratában körülírtaknak megfelelően, az utóbbi bűncselekmény törvényi tényállásában foglaltak megfeleltek e cselekmény kritériumainak. A vádlottaknak tehát a büntetőeljárás során végig lehetőségük nyílt a vád tárgyává tett, majd az elsőfokú ítélet történeti tényállásában rögzített bűncselekménnyel szembeni védekezésre, melyet maradéktalanul gyakoroltak is.

A másodfokú bíróság a határozat Be. 351.§ szerinti megalapozottságának vizsgálata körében megállapította, miszerint a törvényszék széleskörű bizonyítási eljárást folytatott annak érdekében, hogy eleget tegyen ügyfelderítési kötelezettségének. Ennek ellenére az ítélet táblája a Be.363. § (2) bekezdés b) pontja alapján tárgyalásra tért át, és a Be. 353. §-a értelmében bizonyítást vett fel. II. r. vádlott meghatalmazott védője ugyanis az elsőfokú bíróság által elrendelt könyvszakértői bizonyítás eredményét, s azon keresztül a tényállás megalapozottságát egy, a védő által felkért igazságügyi könyvszakértő (Kft,) véleményével kívánta megkérdőjelezni. Ily módon, miután az szükségszerűen szakkérdést érintett, az ítélet táblája indokoltnak találta a szakértői bizonyítás továbbfejlesztését.

Ennek keretében került kiegészítésre a Kft által elkészített, igazságügyi könyvszakértő részéről jegyzett szakértői vélemény, illetőleg az ítélet táblája - okiratként - értékelte szakértőnek "a Debreceni Törvényszék előtt folytatott 24.B.571/2012.sz. büntetőeljárással illetve az eljárásban meghozott 24.B.571/2012/360.sz. elsőfokú ítélettel kapcsolatban" megjelölésű véleményét (20-I.) és újabb szakértői állásfoglalását (71.sorszám), a szintén a könyvszakértői bizonyításhoz kapcsolódó, ám ezúttal az I. r. vádlott védője által beszerzett, Dr. igazságügyi könyvszakértő véleményét (63.sorszám). Ezen felül ismertetésre került a

szintén az utóbbi védő által csatolt, származó írásos nyilatkozat és melléklete. ugyancsak védői indítványra szerezte be majd ismertette a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.K.33852/2012.sz. határozatát, a . iktatószámú elsőfokú, illetőleg a . iktatószámú másodfokú határozatát, a II. r. vádlott meghatalmazott védője megbízása alapján elkészített Dr. igazságügyi szakértő okmányszakértői vélemény megjelöléssel ellátott okiratát, és az ugyancsak a védő által csatolt Fővárosi Bíróság Gazdasági Kollégiuma 25.G.40.167/2010.sz. ügyében született jogerős határozatokat.

Ezen túlmenően a jelenleg ismeretlen helyen tartózkodó I. r. vádlott a másodfokú eljárásban a Be. 118. § (3) bekezdés 2. mondatában írtaknak megfelelően írásban kívánt vallomást tenni, melyet az ítéletábra ugyancsak tárgyalás anyagává tett. Annak lényege szerint - védőjéhez hasonlóan - a nyomozás legfőbb hibájaként rótta fel, hogy alapvetően csak a „de hová lett a készlet?” kérdésre koncentráltak, és a releváns iratok lefoglalására is késve került sor. Emellett a vád törvényes voltát is megkérdőjelezte, ebben a körben a konkrét elkövetési magatartás hiányát és az elkövetési érték kimunkálatlan voltát emelte ki. Az I. r. vádlott szintén kitért arra, miszerint az elsőfokú eljárásra idézett tanúk közül senki sem állította, hogy az ő illetve II. r. terhelt utasítására tulajdonították volna el a készletezett műtrágyát, melyet tárgyi bizonyítékok sem támasztanak alá. Fontos körülményként tett említést arról, hogy az áru egy részét Szegedre szállította a, majd értékesítése után Dr. IV. r. vádlott ügyvédi letéti számlájára több százmillió forint érkezett. Értesülései szerint a vevő a Kft volt, amely társaság érdekeltségébe tartozott. Állította, hogy III. r. vádlott a nyomozó hatóság befolyásolására tett terhelő tartalmú vallomást, holott cselekvőségét kellett volna vizsgálni, amit nyilatkozatával kívánt igazolni. Az I. r. vádlott véleménye szerint az általa vázolt összefüggések és tények indítványozott vizsgálata nélkül az ügyben nem hozható megalapozott ítélet. Mindezek előrebocsátásával továbbra is tagadta a terhére rótt bűncselekmények elkövetését.

Az I. r. vádlott fenti vallomásában foglaltak alátámasztására megnevezett származó - védelem által csatolt - nyilatkozat szerint nevezett a Kft ügyvezetőjeként és tagjaként kiegyensúlyozott gazdasági kapcsolatot ápolta a I. r. vádlott által vezetett és tulajdonolt Kft-vel, egészen egy 2009. év közepén jelentkező jogvitáig. Bár elismerte, hogy ezt követően nem üzemeltettek egymással, ám két olyan gazdasági tranzakcióról is beszámolt, melyeknél a Kft., mint az áruk valószínűsíthető korábbi tulajdonosa közvetve érintett lehetett, illetve részben korábbi tulajdonosa is volt. Közelebbről egy 2009. december 14-én megkötött és 2010. februári szállítási határidőt tartalmazó adásvételi szerződést illetően arról tett említést, hogy a szerződés tárgyát képező műtrágya feliratú műanyag zsákokba volt csomagolva, amely alapján azt valószínűsítette, hogy a korábbi tulajdonos a Kft. lehetett. A másik ügyletre pedig 2010 januárjában került sor, melynek értelmében a értékesített gabona mellett műtrágyát is, az áru befektetőjeként a Kft. került megjelölésre. végül arról is említést tett, hogy 2009 év elején Dr. IV. r. terhelt arról érdeklődött nála, hogy nem akarja-e eladni a cégcsoportját, mert ismer olyan befektetőket, akik ebbe a profilba tartozó gazdasági társaságot vásárolnának. Miután ekkor még nem volt eladási szándéka, ellenben szakmai körökben hallott arról, hogy Kft-t esetleg értékesítenék, volt az, aki a IV. r. vádlott figyelmét felhívta arra, hogy ez ügyben forduljon I. r. terhelthez.

A védők által - a már hivatkozott és általuk felkért szakértők észrevételein alapuló - vitatott könyvszakértői megállapításokat érintő további bizonyítás körében az elsőfokú eljárás során kirendelt Kft. nevében, igazságügyi könyvszakértő a másodfokú eljárásban 3/2015/B. sz. alatt készítette el újabb kiegészítő véleményét, azzal reagálva a megállapításait ért kritikákra. Eszerint továbbra sem osztotta, hogy a vád tárgyát képező cselekmény előzményeként a sértettek részéről a Kft. finanszírozását lehetne megállapítani kereskedelmi ügylet helyett, az adott szerződések megítélése körében változatlanul fenntartva azt az álláspontját, hogy az e tekintetben adandó egzakt válaszadás jogkérdés, tehát nem érint könyvszakértői kompetenciát. Bár a likviditási mutató tekintetében egyetértett a védelem részéről felkért szakértő által kifejtettekkel, ugyanakkor változatlanul azt az álláspontot képviselte, amit korábbi szakértői véleményeiben is. Nevezetesen a Kft a vizsgált mutatók alapján a 2006. évtől kezdődően már nem mutatott stabil vagyoni pénzügyi helyzetet. A szakértő elfogadta, hogy a 2008. évben jelentkező gazdasági válság hatása is közrehatott abban, ám véleményét akként nyomatékosította, hogy ennek ellenére a Kft. fizetéseképtelenségét elsősorban a megnövekedett idegen forrás, és csak másodsorban a piaci környezet kedvezőtlen változása okozta. A védő által megbízott szakértő által hivatkozottak közül egyetértett a kft. 2008. évi beszámolójával kapcsolatosan kifejtettekkel, valamint hogy a cég készletei között nyilvántartott műtrágya mennyiségének mozgását illetően nem lehetett pontos megállapítást tenni. Hangsúlyozta azonban, hogy ez csak a saját készletre értendő. 2009. január és május hónapok között a készletmozgás a SHERPA rendszer adatainak vizsgálatával, avagy a releváns, készletváltozással kapcsolatos bizonylatok teljes körű rendelkezésre állása esetén nyílt volna lehetőség pontosabb megállapításokra. Emellett említést tett arról, hogy konkrét szakértői feladatai nem terjedtek ki a 2009 május 21-i készlet megállapításra, de az ítéletben tett ellenőrzések alapján nyomon lehetett követni, hogy a Kft. és az Kft. megbízásából tárolt készletek vonatkozásában legalább 64.198,4 tonna műtrágya készlet megléte nem ellenőrizhető. Végül az ügyvezető felelősségét feszegető kérdésre rövid jelzést tett arról, hogy az nem érinthet szakértői kompetenciát, valamint utalt arra is, hogy korábbi szakértői vizsgálatai során konzultált a Kft felszámoló biztosával és az ezek során rendelkezésre bocsátott iratanyag alapján az általa relevánsnak vett könyvelési irat birtokában adott szakvéleményt.

Mindezek mellett igazságügyi könyvszakértő a másodfokú tárgyaláson (2015. június 22. 94.sz.jegyzőkönyv) nyomatékosította, hogy a fellebbezési perben rendelkezésre bocsátott észrevételek - közülük a felkérésre készített más szakértői állásfoglalások - ismeretében továbbra sem kíván módosítani korábbi megállapításain, illetőleg a másodlagos okként említett piaci környezet kedvezőtlen változásaként maga is egyértelműen az említett világgazdasági válságot azonosította. Hozzátette azonban, hogy ezt megelőzően 2006-2008. között a Kft. már oly mértékben adósodott el, vagyonszerzése olyannyira megváltozott, hogy a válsággal jelentkező negatív tényezők kivédésére nem lehetett felkészülni. Jelentős, csaknem négyszeres mennyiségű készletet halmozott fel, amit folyamatosan idegen forrásból finanszírozott. A szakértő részleteiben vázolta, hogy a Kft. által raktározott, ám saját készleteiben nem szereplő műtrágya mennyiségét milyen rendelkezésre álló adatok alapján vizsgálta, 2008 december 31. napjáig alapbizonylatokkal is dokumentálva azt, ami a 2009. március 25-i adatközléssel mindenben egyezést mutatott. Az ezt követően, 2009. március 21. napjáig terjedő időszakra a Kft által kiadott igazolások

és az ellenőrzéssel megbízott cégek jegyzőkönyvi megállapításai egybevetésével folytatta a vizsgálatot. A szakértő aggálymentesen nyilatkozott arra vonatkozóan is, hogy a véleményalkotáshoz feldolgozta az ítéletábra által mellékelte határozatokat, de követhető volt számára valamennyi szerződés is, mivel azok külön főkönyvi számlán lettek nyilvántartva a Kft könyvelésében. Ennek során az adásvételeket az értékesítéssel kapcsolatos két művelet miatt egyértelműen nyomon tudta követni, ugyanis egyrészt az adott számlák értékesítésként kerültek lekönyvelésre, akként, hogy a 9-es számlaosztálynál árbevételként elszámolták, míg vevőként a 3-as számlaosztályon, mint eszközt, követelést tartották nyilván. E követelés pedig abban az esetben csökkent, amikor a bankszámlára megérkezett az összeg, a követelés kielégítést nyert.

Ellenben a szakértő nem értett egyet a Kft. tetten ért, készleteket növelő tevékenységét újrafinanszírozásként azonosító védelmi észrevétellel, mivel álláspontja szerint valójában az valósult meg, hogy a társaság minden készlethez további hitelt igényelt.

Az ítéletábra igazságügyi könyvszakértő immáron végképp kimerítően részletezett véleményadását elfogadta, megállapításaival azonosulni tudott, hiszen kellő határozottságot mutatott valamennyi releváns kérdés megválaszolása kapcsán, minden kétségesnek tekintett részletre reagált. Úgy találta, hogy a másodfokon felvett bizonyítás sem támaszt kételyeket az elsőfokú bíróság perrendszerű bizonyítékértékelésen nyugvó mérlegelési tevékenységével kapcsolatban.

A törvényszék ugyanis igen széleskörű és alapos bizonyítást folytatott le, majd az ügy eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat nagy gondossággal, a logika szabályai szerint értékelte. Részletekbe menően vonta vizsgálat alá a vádlottaknak az ügy körülményeire vonatkozó vallomását, védekezésüket, értékelte a cselekményről információt szerző tanúk által elmondottakat, mint ahogy az okirati bizonyítékokat, de kiterjedt szakértői bizonyítást folytatott le az igazságügyi mezőgazdasági, mérnökszakértői, írásszakértői, könyvszakértői kompetencia körében is. A személyi és tárgyi bizonyítékokat hibamentesen értékelte, alaposan elemezve a büntetőjogi felelősség szempontjából meghatározó feladatokat.

Miután a másodfokú részbizonyítás gyakorlatilag ezt a kört érintette, az ítéletábra kiemeli, miszerint a törvényszék a kereskedelemfinanszírozás jogi megítélése terén elfoglalt álláspontja kialakításához kétségtelenül alapos vizsgálat után jutott. A valóban bonyolult ténybeli és jogi megítélésű ügy jellegéből adódóan kétségtelenül számos ellentétes adat volt fellelhető a rendelkezésre álló bizonyítékok sorában. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor felismerte azokat, kiküszöbölésük érdekében a bizonyítás továbbfejlesztéséről döntve igyekezett az ellentéteket feloldani. Végül megfelelően számot adott arról, hogy mely okokra alapítottan fogadja el az ítéletében megjelölt bizonyítékokat a tényállás megállapításához. (elsőfokú határozat 145-155.oldal)

A másodfokon elrendelt szakértői bizonyítás tovább erősítette a törvényszék mérlegelésének helyes voltát. Az ugyancsak beszerzett, valamint határozatok nem nyújtottak olyan információt, mely segítségül szolgálna a jogügyletek pontosabb megítéléséhez, vagy egyenesen ellentétes álláspontot képviselne az elsőfokú ítéletben

kifejtettektől. E tekintetben a fellebbviteli főügyészség helytállóan hivatkozott arra, hogy az adóigazgatási vizsgálatok, bár tényleges jogi álláspontjukat nem fejtették ki, mégis adásvételt valószínűsítettek azzal, hogy a jogügyletekkel kapcsolatosan átadási formanyomtatványok készültek, illetőleg a Kft. részéről elkészített beszerzési számlákat a Kft. rendszeresen átvette. Bár a Fővárosi Bíróság Gazdasági Kollégiuma 25.G.40.167/2010/33. számú, a Kft. által a Zrt. ellen indított megállapítási perében kétségtelenül kitért arra, hogy a bíróság a felek közötti szerződés tényleges tartalmát, a kereseti kérelemben hivatkozott érvénytelenségi okok fennálltának vizsgálatát nem végezte el, ám egyúttal nyomatékosította, miszerint a felperes saját nyilatkozata alapján az áru birtokában van, ilyen körülmények között viszont, amennyiben a birtokában lévő műtrágya tulajdonosának tekinti magát, úgy a jogmegóvásra nincs szükség, akkor sem, ha a felperes az alperes igényérvényesítésétől tart (elsőfokú határozat 3. oldal, másodfokú 13.Gf.40.606/2011/6.sz. határozat 5. oldal).

Összességében a fellebbezési tárgyalás részbizonyításának a törvényszéki mérlegeléssel ellentétes megállapításra nem alkalmas, avagy egyenesen az első bírói álláspontot alátámasztó eredménye vezetett el ahhoz, hogy az ítélet tábla a védelem által előterjesztett, Dr. igazságügyi könyvszakértők szakértőkénti bevonására irányuló illetve akár más könyvszakértő kirendelésére vonatkozó indítványait elutasította, ehhez társítva a Dr. felszámolóbiztos tanúkénti kihallgatását célzó kérelem alaptalan voltát is.

A másodfokú bíróság ugyanis úgy találta, hogy a büntetőeljárás során már kirendelt igazságügyi könyvszakértő a fentebb kifejtettek szerint valamennyi eldöntendő kérdésben kategorikusan állást tudott foglalni, megalapozott véleményt formálva, ami nem volt hiányos, nem volt homályos és nem állt fel nem oldott ellentétben egyetlen hivatkozott körülménnyel sem. Miután nem merült fel kétely a kirendelt igazságügyi szakértő munkájával kapcsolatban, még csak véleménye további kiegészítésre sem mutatkozott szükségesnek, így nem volt elfogadható indoka más szakértő kirendelésének, mely az újabb vizsgálódás okán csakis a büntetőeljárás további elhúzódásához vezetett volna. A felszámolóbiztos tanúkénti kihallgatása pedig szintén nyilatkozatai ismeretében volt végképp indokolatlan, ő ugyanis egyértelmű választ adott arra, hogy a megalapozott véleményadáshoz a felszámoló mindenben segítségére volt, konzultációjuk mellett a tárolt iratmennyiség áttekintése után biztosította számára azokat a könyvelési résziratokat, melyeket szükségesnek ítélt a vélemények elkészítéséhez.

Ezen felül elutasításra került a Dr. igazságügyi okmányszakértő szakértői bevonására irányuló védelmi indítvány is, akinek szakértelme ugyan nem kérdőjeleződött meg, ám ezzel együtt megállapítást nyert, hogy II. r. vádlott védője felkérésére a nevezett okmányszakértő kizárólag valószínűségi megállapítást tudott adni a büntetőeljárásban vizsgált, Kft. vonatkozásában kiállított 2009. április 8. valamint 2009. március 25. napi keltezésű tárolási nyilatkozatokat illetően a következők szerint: „ az iratokon manipulációra utaló direkt elváltozások nem mutathatók ki, azonban...a feltárt és a leírt jellemzők alapján azok manipulált volta valószínűségi szinten mégis állítható”. (22-I.sz.szakértői vélemény megjelölésű okirat) Dr. egyben azt is jelezte, hogy eredeti példányok nélkül a pontosabb véleményalkotás nem is lehetséges. Ily módon tehát a vizsgálata nem lehetett alkalmas annak az első bírói mérlegelésen alapuló megállapításnak a megdöntésére, mely szerint a

tényállás 32. oldal második és harmadik bekezdésében megjelölt, 2 db Kft nevében kiadott igazolást látta el kézjeggyével a Kft sértett felszólítására, ily módon kívánva igazolni, hogy a Kft által tárolt készletek rendelkezésre állnak. Ebben a körben ugyanis a törvényszék szintén igen széleskörű bizonyítást folytatott, számos bizonyítékot értékelve alakítva ki álláspontját. (elsőfokú ítélet 114-115, 117, 119-122. oldalai)

El kellett utasítani a Dr. V. r. vádlott által előterjesztett más írásszakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványt is, hiszen megállapítható, hogy a szükséges szakértői és a kapcsolódó személyi valamint okirati bizonyítást már az elsőfokú bíróság is felvette a célzott, Kft 2009. december 10-i keltezésű társasági szerződés módosítása és taggyűlési jegyzőkönyv vizsgálatát illetően, sőt a terhelt elsőfokon ugyanilyen tartalommal előterjesztett bizonyítási indítványa elutasítása okára is kellő magyarázatot adott. (elsőfokú határozat 198-206. oldalai) Önmagában annak ténye, hogy Dr. V. r. vádlott sérelmezi a bizonyítási eljárás elsőfokú határozatban részletezett eredményét, még nyilvánvalóan nem lehet alkalmas annak kiterjesztésére.

Végül indokolatlannak mutatkozott, ezért elutasításra került a I. r. vádlott védője részéről megjelölt tanúkenti kihallgatására irányuló bizonyítási indítvány is. A védő szerint a tanú arra tudott volna érdemi információval szolgálni, hogy hol lehet fellelhető a vád tárgyát képező cselekménnyel érintett áru jelentős része. E tekintetben azonban az ítélet tábla az elsőfokú bíróság által elfoglalt álláspontot osztotta, mely szerint elszállításukat követően jelen eljárásnak már nem képezi tárgyát a készletek további sorsa, felkutatása. (elsőfokú ítélet 155. oldal) Egyébiránt megjegyzést érdemel, miszerint I. r. vádlott másodfokú írásbeli vallomásaiban (105-II.), míg védője perbeszédében (105.sz.jegyzőkönyv 28. oldal) még maguk rótták fel a nyomozás egyik alapvető hibájaként azt, hogy a nyomozóhatóság rossz irányban vizsgálódva a „hová lett a készlet?” kérdésre koncentrált, alapvetően indokolatlannak tartották tehát az e tárgyban elvégzett nyomozási eljárási cselekményeket. Másfelől a nevével fémjelzett, tárgyalás anyagává tett, előzőleg taglalt írásos nyilatkozatból egyértelműen kitűnt, hogy ő maga olyan műtrágyamennyiség fellelhetőségére tudott információval szolgálni, amelyről csupán feltételezte - csomagolásából eredően -, hogy az áru korábbi tulajdonosa a Kft. lehetett. ráadásul említést tett arról is, miszerint az adásvételi láncolat a műtrágya nagykereskedelemben elfogadott, és gyakran előfordul. A tanúnak a huzamos idő elteltével előadott, szubjektív információi ítéleti bizonyosságú megállapítások alapjaként nem szolgálhatnak, és jelen perben a fentebb kifejtettek értelmében további vizsgálatuk szükségtelen lett volna.

A másodfokú bizonyítás eredményeként tehát azt lehetett megállapítani, hogy a törvényszék határozatának tényállása a Be. 351. § (1) bekezdése szerint alapját képezheti a másodfokú ítéletnek. Miután a védelmi fellebbezések legfőképp az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét támadják, az ítélet tábla szükségesnek tartja utalni arra, hogy egy tényállás akkor tekinthető megalapozottnak, ha a bíróság a törvényes vád elbírálása során a perrendi szabályok szerint lefolytatott bizonyítási eljárást követően a vád tárgyává tett eseményeket megalapozatlansági hibáktól mentesen állapítja meg. Ilyen megalapozatlansági hiba nem tárható fel az ügyben.

A Be. 351.§ (2) bekezdésében részletezett okok, köztük a felderítetlenség kizárólag akkor lenne megállapítható, ha az elsőfokú bíróság a Be. 75. § (1) bekezdés második mondatának rendelkezését megsértve, nem tisztázta volna alaposan a bizonyítás tárgyát. Akkor felderítetlen a tényállás, ha a bizonyítás anyaga nem teljes, mert a bíróság nem szerez be minden olyan bizonyítékot, amely a tényállás megállapítására alkalmas lehet. Ilyen felderítetlenségi ok jelen esetben nem állapítható meg, ám az sem, hogy a megállapított tényállás hiányos vagy ellentétes lenne az iratok tartalmával. Az ítélet tábla szerint az sem volt tetten érhető, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékok közötti ellentmondásokat esetleg ne észlelte volna, vagy ne kívánta volna feloldani. Kétségtelen, hogy a tényállás alapos, és hiánytalan tisztázatlanságából eredő kötelezettség akár olyan eljárási szabálysértéssel is járhat, hogy a bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtet. Jelen ügyben a másodfokú bíróság ezt a szabálysértést sem észlelte. Az elsőfokú ítélet indokolásából ugyanis kiderül, hogy a megállapított tényállásban rögzített tényeket mely bizonyítékokra alapította. Az elsőfokú bíróság e tevékenysége a logika szabályainak megfelel, a bizonyítékokat közvetlenül észlelő és értékelő tevékenységét meggyőződése szerint végezte, igazodva a Be. 78. § (3) bekezdésében foglaltakhoz.

Kiemeli az ítélet tábla, hogy a hatályos perjogi rendszerben ténybírósnak egyértelműen az elsőfokú bíróság minősül. A másodfokú bíróságnak ugyan viszonylag széleskörű revíziós lehetőségei vannak, azonban a tényállás tekintetében a reformáció szűkebb körű. A tényállás módosítására csak megalapozatlanság esetén nyílik lehetőség. Eltérő tényállás megállapítására (a terhelt javára) szintén akkor van mód, ha az elsőfokú ítélet megalapozatlansági hibában szenved, minden más esetben, ha az okszerűen mérlegelt tényállás megalapozott, a másodfokú bíróság nem mérlegelheti felül a bizonyítékokat, és nem változtathat az elsőfokú bíróság által megállapított történeti tényálláson.

Az eltérő tényállás megállapítására irányuló védelmi fellebbezések lényegében a bizonyítékok értékelésén keresztül támadták a megalapozott tényállást, mely a tényálláshoz kötöttség elvéből kifolyólag eredményre nem vezethetett (Be.351-352.§).

Az elsőfokú bíróság által részletezett bizonyítékok, valamint a vádlottak tetten ért magatartásából levont következtetés maradéktalanul megerősítették egymást, szoros kölcsönhatásban álltak. Összességében tehát az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a felülbírálattal érintett I. r., II. r., dr. IV. r., dr. V. r., IX. r., X. r. és XII. r. vádlottak bűnösségére, illetőleg a cselekmények minősítése is megfelel az anyagi jognak. Az e körben adott bírói indoklás ugyancsak elegendő és hibamentes, kiterjed az üzletszerűség, a folytatólagos elkövetés megállapíthatóságának törvényi feltételeire, magyarázatot ad a közbizalom elleni bűncselekmények megvalósulásának okára, valamint arra, hogy utóbbi bűncselekményeket illetően az elévülés miatt nem következett be. Így az ítélet tábla elegendőnek tartja csupán utalni a törvényszék részéről kifejtett indokokra.

A minősítés felülbírálatához tartozóan arra vonatkozóan is állást kellett foglalni, hogy a Btk. 2. §-ában írtakra figyelemmel az elkövetés vagy az elbírálás idején hatályos anyagi jogi rendelkezések mutatnak kedvezőbb lehetőséget a vádlottak számára. Az elsőfokú bíróság e hatályszabályok vizsgálatát is körültekintően végezte, majd úgy találta, hogy a fő előírás

szerinti elkövetéskori büntető törvényt alkalmazza valamennyi fellebbezéssel érintett terhelt esetében. Az ítélőtábla a másodfokú eljárás alatt szintén elemezte az általános és különös részi szabályokat, és egyetértett abban, hogy összehatásaiban egyik vádlottnál sem tekinthető enyhébbnek az új törvény, mégpedig alapvetően a törvényszék által felhívott, ún. középértékes büntetéskiszabási szempontok Btk-ban előírt követelménye miatt, mely a bűncselekmények elkövetése idején még nem volt hatályban az 1978. évi IV. törvény 83. §-a szerint. Ezen felül az elsőfokú ítéletben említettek a büntetési tételkeretek változatlan voltára annyiban érdemelnek pontosítást, hogy a valamennyi vádlottat érintő közbizalom elleni bűncselekmények büntetési tételei jelenleg súlyosabb megítélés alá is esnek, figyelemmel arra, hogy az 1978. évi IV. törvény 40. § (2) bekezdése két hónapban, míg a Btk. 36. §-a már három hónapban határozza meg a fő előírás szerinti szabadságvesztés generális minimumát. A X. r. terhelnél releváns gondatlanságból elkövetett közokirat-hamisítás vétsége pedig az elkövetés idején pénzbüntetéssel volt büntetendő, míg az elbíráláskor már elzárással fenyegetett, s utóbbi szabadságelvonással járó büntetési nem nemcsak súlyosabb, hanem az 1978. évi IV. törvény még nem is ismert ilyen büntetést (BH.2005.377.)

Az ítélőtábla miszerint irányadónak tekinti dr. V. r. vádlott tekintetében is, annak ellenére, hogy nála a fellebbeviteli főügyészség az új törvény, tehát a Btk. rendelkezéseinek alkalmazását indítványozta, melyet azzal indokolt, hogy az elsőfokú bíróság által szükségesnek vélt pénzbüntetés egy napi tételének összege jelenleg enyhébb az elkövetési magatartás megvalósításakor hatályban volt, a 2009. évi LXXX. törvény 14. §-ával módosított 1978. évi IV. törvény 51. § (3) bekezdésében megjelenő szabályozásnál. Ekként az V. r. dr. vádlott cselekményét bűnsegédként elkövetett, a Btk. 342.§ (1) bekezdésének c/ pontjában meghatározott közokirat-hamisítás büntetteként indítványozta minősíteni. Ugyanakkor megjegyzést érdemel, miszerint a vádhatóság mindezek mellett a pénzbüntetés helyett próbára bocsátás intézkedés alkalmazását indítványozta másodfokon.

Az elkövetés és az elbírálás idején hatályos büntető jogszabály összevetése azonban akkor vezethet az új törvény alkalmazásához, ha konkrét - nem csupán feltételezett - alapja van az enyhébb elbírálásának (BH.2014.201.).

Fentieket szem előtt tartva az ítélőtábla úgy találta, hogy a pénzbüntetés kiszabására vonatkozó jelenlegi - kétségtelenül enyhébb - szabályok kizárólag akkor lennének irányadóak, amennyiben alkalmazásuk valóban indokoltnak bizonyulna. Miután azonban dr. V. r. vádlott esetében - a később kifejtettek szerint - bármely büntetési nem alkalmazása is szükségtelenné vált, a próbára bocsátás intézkedés V. r. terhelnél releváns szabályai (1978. évi IV. törvény 72-73. §, Btk. 65-66. §) viszont gyakorlatilag megegyeznek, így módon nem mutatkozott törvényi alapja az új szabályozásnak, mivel az nem teremt enyhébb megítélést a számára.

Mindezek okán tehát jelen ügyben a másodfokú eljárásban is az ügy tárgyát képező bűncselekmények elkövetése idején hatályban volt büntető törvényt kellett alkalmazni, valóban az elsőfokú ítéletben meghatározott cselekmények jogi minősítése volt irányadó.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása, illetőleg intézkedés alkalmazása során felhívandó alanyi és tárgyi körülményeket valamennyi terhelt esetében döntően helyesen vette számba, ám az ítélet tábla egyetértett a fellebbviteli főügyészszéssel abban, hogy II. r. vádlott részbeni felmentése nem eredményez enyhítő hatást. Ellenben az elsőfokú ítéletben rögzítettekkel szemben II. r. vádlott nem volt büntetett előéletű, így büntetlensége enyhítő körülményként veendő figyelembe. A jogi végzettséggel rendelkező Dr. IV. r. és Dr. V. r. vádlottaknál kétségtelenül tényszerűen súlyosító körülményként jelentkezik, hogy szakmai képzettségüket bűncselekmény elkövetéséhez használták fel. Nem maradhat figyelmen kívül az sem, hogy az elsőfokú bíróság által körütekintően megállapítottak szerint a I. r. és II. r. vádlottak által elkövetett mindhárom vagyon elleni bűncselekménynél tetten érhetőek az 1978. évi IV. tv 137. § 9. pontja szerinti üzletszerűség ismérvei. Miután azonban a törvényalkotó a különösen jelentős értékre elkövetett sikkasztás bünteténél a cselekmény büntetési tételét üzletszerű elkövetés esetén nem emeli feljebb (ugyanúgy 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel szankcionálva azt), e minősítő körülményt újabb, és nagy nyomatékkaal bíró, súlyosító hatást eredményezőként értékelte az ítélet tábla.

Az említett kiegészítéssel I. r. és II. r. vádlottak vonatkozásában számukban és nyomatékukban is túlsúlyban álló súlyosító körülmények okán az ítélet tábla a súlyosításra irányuló ügyési indítvánnyal értett egyet és értelemszerűen az enyhítésre irányuló fellebbezéseket ekként nem tartotta alaposnak. A törvényszék nem tulajdonított megfelelő nyomatékot, a vagyon elleni bűncselekmények kirívó elkövetési értéke okán figyelembe veendő valós tárgyi súlynak és eltúlzottan enyhe büntetést szabott ki. Esetükben tehát nem érvényesülnek kellően az 1978. évi IV. törvény 37. §-ában rögzített büntetési célok, és az 1978. évi IV. törvény 83. § (1) bekezdésén alapuló 85. § (2)-(3) bekezdése szerinti halmazati büntetéskiszabási elvek, ezért szabadságvesztés büntetéseik számottevő, a rendelkező rész szerinti emelt mértéke indokolt. Ugyanakkor a közügyektől eltiltás mellékbüntetés törvényszék által meghatározott tartama ezzel együtt is arányos a másodfokon kiszabott szabadságvesztésekkel, így e büntetési nem súlyosítására már nem mutatkozott alapos indok. Utóbbi körben csupán az elsőfokú ítélet jogi indokolása igényel pontosítást, mivel a közügyektől eltiltás törvényhelye az elkövetés idején hatályos kódex szerint valójában az 1978. évi IV. törvény 53-55. §-ában nyert rögzítést.

Alaposnak mutatkozott viszont a védelmi fellebbezés dr. V. r. és XII. r. vádlottak vonatkozásában annyiban, hogy esetükben a bűncselekmény elkövetésében betöltött valós szerepükre, a részesként megvalósított elkövetési magatartásra tekintettel még az elsőfokon enyhítő szakasz alkalmazásával kiszabott pénzbüntetés is szükségtelen, ugyanis a büntetési célok az 1978. évi IV. törvény 72. § (1) és (5) bekezdése szerinti próbára bocsátás intézkedéssel megnyugtatóan elérhetőek. A büntetés kiszabása a rendelkező részben meghatározott tartamú próbaidőre elhalasztható, mellyel egyidejűleg a pénzbüntetések mellőzése volt indokolt.

Dr. IV. r. és X. r. vádlottakkal szemben viszont már az elsőfokú bíróság is a törvényi rendelkezéseknek megfelelő, egyben tettarányos büntetéseket szabott ki, azok enyhítése valóban nem alapos. De így tett X. r. terheltre vonatkozóan is, amikor úgy ítélte meg, hogy nála a legkisebb büntetés kiszabása, avagy más alternatív intézkedés is szükségtelen, ezért az 1978. évi IV. törvény 71. §-ában meghatározott, elsőfokon alkalmazott megrovással

összefüggésben csupán azt rögzítette pótlólag, miszerint a bíróság ezzel az intézkedéssel a rosszallását fejezi ki, és felhívja a X. r. vádlottat arra, hogy a jövőben tartózkodjék bűncselekmény elkövetésétől.

A dr. IV. r. vádlott tekintetében kiszabott pénzbüntetéssel kapcsolatban megállapítható, hogy az elsőfokú ítélet nem pontosan és nem a megállapított napi tételszámokkal arányosan tartalmazza a meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményt, ezért az erre vonatkozó rendelkezést az ítéletábra az 1978. évi IV. törvény 52. § (1) és (2) bekezdéseiben foglaltaknak megfelelően helyesbítette.

A Be. 258. § (2) bekezdés a/ pontjában írtak alapján ugyancsak pontosítani kellett a I. r. és II. r. vádlottak előzetes fogvatartására vonatkozó időpontokat, ugyanis a rendelkezésre álló iratokból egyértelműen kitűnt, miszerint az elsőfokú határozatban rögzítettektől eltérően tényszerűen 2012. december 12. napjáig voltak előzetes letartóztatásban, míg ezt követően már házi őrizetük elrendelésére került sor (elsőfokú iratok 70-I. számú végzése, 77. és 78. sorszámok alatti szabadítási értesítők szerint). I. r. és II. r. terheltek által házi őrizetben töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámítására vonatkozó első bírói rendelkezés nem tartalmazta az 1978. évi IV. törvény 99. § (3) bekezdése szerint megkívánt adatokat, melyet az ítéletábra a szabadságvesztések végrehajtási fokozatát is szem előtt tartva akként pótolta, hogy megállapította, hogy egy napi szabadságvesztésnek négy nap házi őrizetben töltött idő felel meg.

Az elsőfokú bíróság törvényesen és megalapozottan döntött a I. r. vádlottal szemben jogerősen kiszabott, korábban próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése felől, hiszen a terhére rótt bűncselekményeket e büntetés próbaideje alatt valósította meg. Másodfokon ugyanakkor már helytállónak mutatkozott az a perbeszédben kifejtett ügyészi, és ahhoz csatlakozó védelmi érvelés, mely szerint e büntetés végrehajthatósága időközben elévült. Az 1978. évi IV. törvény 67.§ (1) bekezdés d) pontja öt évet el nem érő szabadságvesztés esetén öt évben határozza meg az elévülési időt, mely a 68. § (1) bekezdése értelmében felfüggesztett szabadságvesztésnél a próbaidő leteltének napján kezdődik. Adott esetben a tényállás személyi részében hiánytalanul rögzített kettő év időtartamú felfüggesztett büntetés 2006. június 26. napján került jogerősen kiszabásra, s a próbaidő négy év volt, tehát az öt éves elévülési idő kezdő időpontja 2010. június 26. Így az 1978. évi IV. törvény 68. § (4) bekezdésén alapuló, elévülést félbeszakító intézkedés hiányában az ítéletábrának a jogerősen kiszabott kettő év börtönbüntetés végrehajtásáról szóló rendelkezés mellőzéséről is határoznia kellett.

Mindenben osztotta továbbá a fellebbviteli főügyészség, illetve a magánfelek jogi képviselőinek érvelését a bejelentett polgári jogi igényekről rendelkező első bírói döntés téves voltát illetően, mely a által bejelentett fellebbezések mellett a jogorvoslat lehetőségéből Be. 346. § (5) bekezdés b/ pont alapján kizárt Zrt. magánfél tekintetében is orvosolható volt másodfokon, figyelemmel a Be. 348. § (1) bekezdés utolsó mondatában foglaltakra. Ebben a körben helytállónak mutatkozik az ügyészi érvelés, mely szerint a Be. 335. § (2) bekezdése értelmében amennyiben a bíróság ítéletében megállapítja a bűncselekménnyel okozott kár összegét, illetve a bűncselekmény elkövetési értékét, ezen összeg mértékéig az előterjesztett polgári jogi igényt - a Be. 54. § (2a) bekezdés szerinti

polgári jogi igény kivételével - el kell bírálnia. A Be. 335. § (1) bekezdés második mondatán alapuló egyéb törvényes útra utasítás kizárólag abban az esetben merülhet fel, amennyiben az érdemi elbírálás jelentékenyen késleltetné az eljárás befejezését, valamint a terhelt felmentése esetén, vagy ha az indítványnak a büntető eljárásban való érdemi elbírálását más körülmény kizárja. A 81/2010. számú BK vélemény 3. pontjában foglaltak szerint amennyiben a törvényben megkívánt feltételek teljesülnek, de az előterjesztett keresetszerű kérelem összecszerúsége az ítéleti tényállásban megállapított összeg mértékét meghaladja, a bíróság a polgári jogi igényt az ítéleti tényállás szerinti elkövetési érték összegének mértékéig érdemben elbírálja, az ezt meghaladó összegre előterjesztett követelés érvényesítésének egyéb törvényes útra utasítása mellett. A 69/2008. számú BK vélemény II.1. pontja szerint amennyiben a megítélt polgári jogi igény a vagyongyarapodásnak csak egy részét meríti ki, a fennmaradó részre - az egyéb törvényi feltételek fennállása esetén - vagyonelkobzást kell rendelkezn. A II.2. pont értelmében pedig a polgári jogi igény érvényesítésének egyéb törvényes útra utasítása esetén a vagyonelkobzást érdemben elbírált polgári jogi igény esetén tilalmazó anyagi jogi rendelkezés nem képezi akadályát a vagyonelkobzás elrendelésének, amennyiben annak egyéb törvényi feltételei fennállnak.

Mindezek figyelembe vételével az ítéltábla arra az álláspontra helyezkedett, hogy miután a magánfelek által érvényesíteni kívánt polgári jogi igény a Be. 335. § (2) bekezdése alapján érdemben elbírálható, ezért bűncselekménnyel okozott kár címén a történeti tényállásban megalapozottan rögzített összecszerúség erejéig a kártérítés megfizetésére I. r. és II. r. vádlottakat egyetemlegesen kötelezte, a I. és II. számú tényállással érintett cselekményeknél a magánfeleknel időközben bekövetkezett jogutódlást is figyelembe véve. Kizárólag Zrt. ezt meghaladóan érvényesíteni kívánt polgári jogi igénye tekintetében mutatkozott indokoltnak a Be. 335. § (1) bekezdésén alapuló első bírói döntés, melyet az ítéltábla ugyancsak deklarált a másodfokú határozatban. A polgári jogi igényekkel összefüggésben I. r. és II. r. vádlottak az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 42. § (1) bekezdés a/ pontja szerinti általános peres eljárási illeték felső határában meghatározott illeték megfizetésére is kötelesek ugyancsak egyetemlegesen, melynek megállapítása során az ítéltábla tekintettel volt az érvényesíteni kívánt polgári jogi igények bejelentésének időpontjára is.

Ezen túlmenően rögzítésre érdemes, hogy miután az Kft. által jelzett, és jogutódja számára megítélt polgári jogi igény I. r. és II. r. vádlottaknál megmutakozó vagyongyarapodásnak csak egy részét merítette ki, így a különbözetre vonatkozóan már valóban el kellett rendelni az 1978. évi IV. törvény 77/B. § (1) bekezdés a/ pontja szerinti vagyonelkobzást, melyet az ítéltábla a 69/2008.BK. vélemény III. pontjában írtakat szem előtt tartva külön-külön eszközölt a vagyon elleni bűncselekményt társtettesként megvalósító I. r. és II. r. vádlottakkal szemben, hiszen a törvény nem teszi lehetővé ezen intézkedés egyetemleges alkalmazását.

Végül a másodfokú bíróság rámutat arra, hogy a törvényszék tanácsának összetételében bekövetkezett változás okán, a tárgyalás Be. 287. § (3)-(4) bekezdése szerinti megismétlésére figyelemmel a 2014. január 13. napját megelőző határnapokat nem kellett feltüntetni, hiszen a korábbi bizonyítás nem az ítéletet hozó, hanem más összetételben

megalakított tanács előtt került felvételre. Ezért a Be. 258. § (1) bekezdés c/ pontjából következőleg az ügydöntő határozat bevezető részéből is mellőzte a korábbi tárgyalási napokra történő utalást.

Az ítélet egyéb, a szabadságvesztések végrehajtási fokozatára, az eljárás során lefoglalt bűnjelekre és a bűnügyi költség viselésére vonatkozó további rendelkezései törvényesek.

A kifejtettek alapján a Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a szükséges részben a Be. 372. § (1) bekezdése alkalmazásával megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdése szerint helyes indokainál is fogva helybenhagyta.

Az ítéltábla a másodfokú eljárásban az igazságügyi könyvszakértői vélemény elkészítésével, a könyvszakértő meghallgatásával és XII. r. vádlott védőjének eljárásával kapcsolatosan felmerült bűnügyi költségről a Be. 381. § (1) bekezdése alapján határozott.

Dr. IV. r., dr. V. r., valamint IX. r. vádlottak jelenleg érvényes személyazonosító okmányának adatait a Be. 258. § (2) bekezdés b/ pontja figyelembe vételével rögzítette a másodfokú bíróság.

Debrecen, 2015. szeptember 16.

Dr. Elek Balázs sk.	. Bakó József sk.	. Gömöri Olivér sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

Záradék:A Debreceni Törvényszék 24.B.571/2012/360. sorszámú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatásokkal I. r., II. r., dr. IV. r., dr. V. r., IX. r., X. r. és XII. r. vádlottak vonatkozásában a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2015. szeptember 16.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő